

Вовк Богдан Іванович,
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ УСПІШНОСТІ СУЧАСНИХ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Сучасні процеси глобалізації, інтеграції, модернізації та розвитку тракторобудування висувають підвищені вимоги до якості підготовки майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва, які мають усвідомлювати свою самоцінність і унікальність, свою спроможність у побудові власного професійного і життєвого середовища. В цьому контексті зростає потреба розвитку професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників, яка забезпечить успішність у професійному і особистому житті, а також створює конкурентоспроможність на ринку праці [3].

Аналіз наукових праць [1,2,3] дозволив зрозуміти, що мобільність визначається індивідуально-особистісними та соціальними чинниками і є результатом внутрішніх зусиль особистості, спрямованих на самосвідомість і самооцінку власної професійної діяльності. Науковці під мобільністю розуміють будь-які зміни змісту, характеру, умов праці й переміщення робітника на ринку праці.

Водночас, у науково-педагогічній літературі бракує досліджень, зорієнтованих на розвиток професійної мобільності саме майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва.

На основі аналізу джерельної бази виявлено, що професійна мобільність сьогодні є необхідною складовою підготовки майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва. Вона передбачає, що випускник закладу професійної освіти повинен мати необхідні навички, щоб стати кваліфікованим працівником, здатним пристосовуватися до змін у своїй професії, бути конкурентоспроможним на ринку праці, готовим до постійного професійного зростання і самонавчання.

Педагог професійного навчання, майстер виробничого навчання, коли формує професійну мобільність у майбутніх кваліфікованих робітників, не лише готує їх до життя і роботи, але також виконує одну із важливих функцій у суспільстві. Ця функція полягає в сприянні цілеспрямованому розвитку прогресивних творчих здібностей особистості. Важливо враховувати, що учні закладів П(ПТ)О перебувають у період інтенсивного соціального дорослішання та індивідуально-особистісного розвитку і становлення. У зв'язку з цим, педагог професійного навчання повинен ставитися до учнів як до цінних та активних особистостей, сприяючи співпраці та спільній творчій діяльності під час навчання.

Для ефективної організації освітнього процесу, спрямованого на розвиток професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників і враховуючи складну природу професійної педагогічної діяльності можемо виокремити складові педагогічної готовності педагога професійного навчання до формування професійної мобільності учнів, що дало змогу розробити структуру готовності педагога до роботи з професійною мобільністю учнів ЗП(ПТ)О Рис. 1.

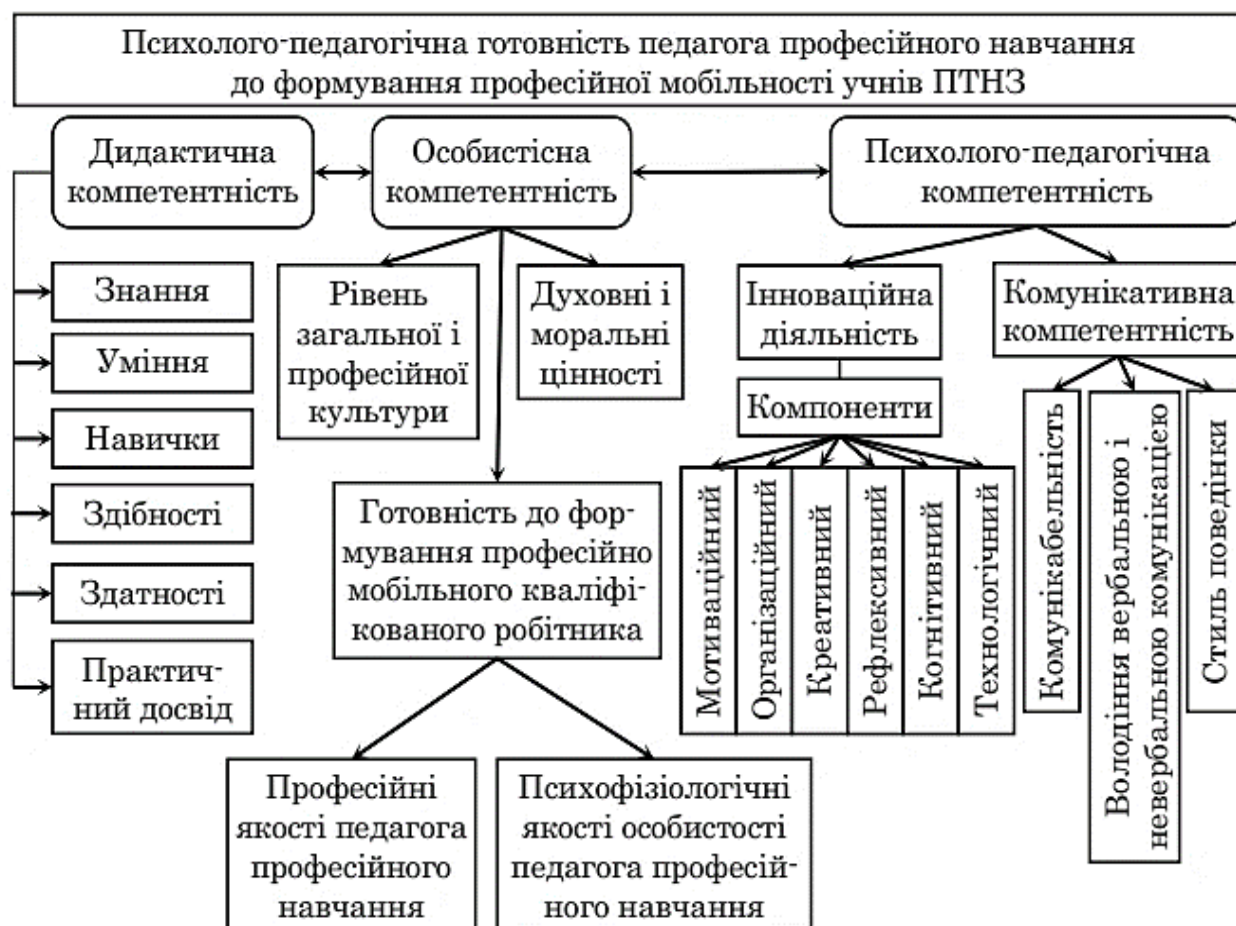

Рис. 1 Структура педагогічної готовності педагога професійного навчання до формування професійної мобільності учнів ЗП(ПТ)О

Аналіз сучасної методики та досвід викладання показує, що в даний час ще недостатньо приділяється уваги обліку явищ, що забезпечують перенесення знань та умінь, мобільності здобувачів. Наприклад, при вивченні предметів пристроїв трактора, технічного обслуговування та ремонту двигунів внутрішнього згорання основна увага приділяється вивченню пристрою, технічного обслуговування та ремонту двигунів старих зразків техніки та оволодінню прийомами його ремонту. Учнями мало, а то й взагалі не розповідається про влаштування та ремонт двигунів внутрішнього згорання закордонного виробництва, зовсім не розповідається про подібність і різницю у їх будови, в прийомах по ремонту. Крім того, навіть у програмі з улаштування, технічного обслуговування та ремонту немає багатьох сучасних тем по вивченню нових систем трактора, що нещодавно з'явилися,

таких як пряме упрскування палива бензинового двигуна TSI, безконтактна система запалювання, яка не потребує регулювання.

З метою розвитку мобільності учнів під час дослідження нами проводився порівняльний аналіз будови тракторів вітчизняного і зарубіжного виробництва. Вивчення шляхів ремонту і технічного обслуговування сучасних тракторів є основою для формування умінь і способів обслуговування різних зарубіжних тракторів.

Для розуміння способів дій, які відносяться до процесів обслуговування технічних об'єктів, ми знаходили сутнісно загальне для різних об'єктів технічного обслуговування.

Можемо констатувати, що можливості мобільності професійних знань учнів з технічного обслуговування об'єктів можна розширити, якщо в основі їх формування будуть лежати уявлення про загальні правила побудови дій при їх обслуговуванні.

Для розширення можливостей перенесення сформованих в учнів умінь вивчення пристрою та прийомів обслуговування та ремонту тракторів ми починали зі створення в учнів уявлення про призначення, функції, які вони повинні виконувати, про можливі та існуючі різновиди таких систем та механізмів, про можливі способи ремонту деталей.

Використання репродуктивних методів призводить до дій з відтворення інформації. Засвоєння передбачає оволодіння основними поняттями предметів професійного спрямування настільки, що учень може аналізувати різні дії та їх можливі наслідки. І тут говорять про вербальне мислення.

Діяльність педагога на цьому етапі характеризується відбором та наданням учням у різній формі ситуацій «гідних наслідування», - «ідеальних копій».

Проблемний виклад під час формування професійної мобільності дозволяє охарактеризувати його ступенем оволодіння вміннями застосовувати засвоєну інформацію в практичній сфері для вирішення деякого класу завдань та отримання суб'єктивно нової інформації. Діяльність учнів характеризувалась розв'язанням задач на основі використання засвоєного зразка.

Діяльність педагога на цьому етапі полягала у наданні учням суб'єктивно нової інформації, створенні умов для формування умінь вирішення цілеспрямовано відібраного класу завдань.

Таким чином, сутнісною основою методики формування професійної мобільності є те, що професійний розвиток, який розуміється як процес оволодіння людиною професійною діяльністю, є центральною, найважливішою складовою розвитку особистості фахівця.

Результати роботи свідчать, що включення учнів до практичної діяльності має бути тісно пов'язане з теоретичним навчанням. Особливу увагу при цьому необхідно звертати на забезпечення цілісності освітнього процесу, системності у підготовці майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва до професійної діяльності, усунення дублювання в роботі різних педагогів. Міждисциплінарну взаємодію

педагогів професійного навчання слід здійснювати з урахуванням розробки єдиної системи навчально-професійних завдань, які вирішуються учнями; виділення загальнометодичних умінь та навичок, які формуються у процесі вивчення різних предметів; використання комплексних навчально-дослідницьких робіт, проблемного викладу, тощо.

Отже, з огляду на сучасні вимоги глобалізації та інтеграції, а також зростаючу потребу в професійній мобільності майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва, наукові та педагогічні спільноти повинні звернути увагу на перегляд і вдосконалення освітніх програм та методик навчання. Розширення обсягу знань і практичних навичок за межами внутрішньої техніки допоможе підготувати кваліфікованих робітників, які зможуть ефективно працювати в умовах сучасного ринку, виявляючи гнучкість, конкурентоспроможність і готовність до постійного професійного розвитку.

Список використаної літератури

1. Білан М. О. Взаємодія училища і виробництва у професійній підготовці. *Проф.-техн. освіта*. 2007. № 3 С. 28–29.

2. Вовк Б.І Професійна мобільність як чинник професійної успішності сучасних майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. «Наука і техніка сьогодні» Серія «Педагогіка», Київ. Випуск № 1(29). С. 428-438.

3. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : монографія / Лілія Леонідівна Сушенцева ; за ред. Н. Г. Ничкало ; Інститут професійнотехнічної освіти НАПН України. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 439 с.

4. Ковальчук В. І., Сорока В.В. Підготовка фахівців автотранспортного профілю в умовах цифровізації. *Pedagogical concept and its features, social work and linguology: Collective Scientific Monograph*. Dallas: Primedia eLaunch, 2021. (Edition 2). С. 2–20.